

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาปัญหาในการซื้อหรือจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ คณะผู้บริหาร จำนวน 3 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 3 คน ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ผู้รับเหมา จำนวน 3 คน ผู้แทนชุมชน จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 17 คน

4.1 บริบทของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง

เทศบาลตำบลยางเนิ้ง เป็นเทศบาลขนาดกลาง มีการจัดทำโครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีสอบราคา และวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนหลายโครงการ สำหรับการสอบราคาซื้อหรือสอบราคาจ้างนั้น การดำเนินงานไม่ค่อยประสบปัญหามากนักเพราะมีการจัดทำมานานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเทศบาลมาแล้ว แต่ในส่วนของ การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เรื่องใหม่มากนัก เพราะได้มีการดำเนินการในภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐเป็นจำนวนมากมาเป็นเวลาหลายปีแล้วจนล่าสุดรัฐบาล ได้ประกาศมาตรการปราบปรามทุจริตประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างโดยกำหนดเป็นนโยบายให้ส่วนราชการนำการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) มาใช้เป็นประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 และจะขยายผลไปให้ครอบคลุมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเดือนกรกฎาคม 2548 โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) เท่าที่ควร ดังเช่น เทศบาลตำบลยางเนิ้ง ซึ่งแม้จะมีการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จำนวนหลายโครงการ แต่ก็ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มากนัก หากจะมีก็แต่

เจ้าหน้าที่พัสดุซึ่งได้เข้ารับการอบรมบ้าง แต่ก็มีได้นำความรู้ความเข้าใจในการที่ได้ไปอบรมมา ประชาสัมพันธ์หรือมาแจ้งให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทราบ ซึ่ง ได้แก่ ผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานหรือข้าราชการประจำ ผู้แทนชุมชน

ขั้นตอนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของเทศบาลตำบล ยางนึ่ง

ขั้นตอนที่ 1 เทศบาลตำบลยางนึ่งจะต้องดำเนินการคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลาง อิเล็กทรอนิกส์ (e - Market Place Service) โดยจะต้องคัดเลือกจากรายชื่อที่กระทรวงการคลัง โดย กรมบัญชีกลาง และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสาร เป็นผู้กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 เทศบาลตำบลยางนึ่ง จะต้องจัดทำประกาศจัดซื้อจัดจ้างโดยการ ประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เชิญชวนผู้ค้า โดยประกาศผ่านทางเว็บไซต์ของศูนย์รวมข้อมูล ข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างของอบต.อำเภอสารภี หรือช่องทางอื่น รวมทั้งเว็บไซต์ของศูนย์จัดซื้อจัด จ้างภาครัฐ สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง ทาง www.gprocurement.go.th ซึ่งจะต้องมีระยะเวลาการประกาศไม่น้อยกว่า 7 วันทำการ โดยในประกาศจะมีการกำหนดวัน ขยายเอกสารการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ กำหนดวันยื่นเอกสารการประมูลด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดวันประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 3 แต่งตั้งคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่ง ประกอบด้วย ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ระดับผู้อำนวยการกอง เป็นประธานกรรมการ ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป จำนวน 2 คน เป็นคณะกรรมการ ร่วม และจัดหาผู้แทนชุมชน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อความโปร่งใส อีกจำนวน 2 คน

ขั้นตอนที่ 4 คณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่เทศบาลตำบลยางนึ่ง ได้แต่งตั้ง จะต้องไปทำหน้าที่รับเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ ศูนย์รวมข้อมูล ข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างของอบต.อำเภอสารภี (ที่ว่าการอำเภอสารภี) ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ ในประกาศประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลตำบลยางนึ่ง และประกาศรายชื่อผู้ค้าที่ ผ่านการคัดเลือกให้เข้ายื่นเสนอราคาในการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ภายในวันและเวลาที่ ระบุไว้ในประกาศประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลตำบลยางนึ่ง

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อถึงกำหนดวันและเวลาที่จะทำการประมูล ผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เทศบาลตำบลยางเนิ้ง ได้คัดเลือกไว้แล้วในตอนแรกจะเป็นผู้ดำเนินการจัดประมูลให้เทศบาลตำบลยางเนิ้ง ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดประมูลที่ได้กำหนดไว้ โดยคณะกรรมการ e - Auction จะต้องเข้าร่วมสังเกตการณ์ ณ ที่ทำการของผู้ให้บริการตลาดกลางจนเสร็จสิ้นการประมูล

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อปิดการประมูล และได้ผู้ที่ประมูลต่ำสุดแล้ว ผู้ที่เข้าประมูลทุกรายจะต้องกรอกข้อความยืนยันราคาสุดท้ายที่เสนอราคาตามแบบฟอร์มยืนยันราคาประมูล และนำมายื่นให้กับเทศบาลตำบลยางเนิ้ง เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 7 เทศบาลตำบลยางเนิ้ง จัดทำสัญญาตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553

ขั้นตอนที่ 8 เทศบาลตำบลยางเนิ้งดำเนินการคืนหลักประกันของ สำหรับผู้ประกอบการรายอื่นที่ไม่ได้รับงาน และนำหลักประกันของมาเป็นหลักค้ำประกันในการยื่นเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะต้องคืนให้แล้วเสร็จภายใน 15 วันนับถัดจากวันที่ได้ทำการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์แล้วเสร็จ เว้นแต่ผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน 3 ราย จะคืนให้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงหรือเมื่อผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว

ขั้นตอนที่ 9 ทำการตรวจรับพัสดุหรืองานจ้าง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือคณะกรรมการตรวจการจ้าง ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553 แล้วรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการส่วนท้องถิ่นทราบต่อไป

4.2 ผลการศึกษา

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ สามารถสรุปและเสนอผลการศึกษาได้ดังนี้

ปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของเทศบาล ตำบลยางเนิ้ง

ผลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล ข้าราชการ หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่า ในขั้นตอนของการขายเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในโครงการที่ไม่ได้เป็นลักษณะของงานก่อสร้าง เช่น โครงการประมูลจ้างเก็บขนขยะและนำไปกำจัด ฯลฯ จะมีผู้ซื้อเอกสารน้อยหรือบางครั้งไม่มีผู้ซื้อเอกสารประมูลเลย จึงทำให้ในขั้นตอนของการยื่นเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีผู้ยื่นเอกสารจำนวนน้อยมาก บางรายซื้อใบเสนอราคาแต่ไม่ยื่นประมูลเนื่องจากซื้อเอกสารประมูลไปแล้ว ไม่สามารถรับทำงานนั้นได้ อาจเป็นเพราะมีคุณสมบัติไม่เพียงพอ อุปกรณ์ไม่ครบ ทำให้ประสบปัญหาผู้ยื่นประมูลไม่ถึง 3 ราย เป็นเหตุให้ต้องยกเลิกการประมูลไป และต้องทำเอกสารการประมูลครั้งใหม่เพื่อไม่ให้เทศบาลเกิดความเสียหาย ซึ่งเหตุผลอาจจะเกิดจากเทศบาลตั้งกฎเกณฑ์ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ยื่นเสนอราคาสูงจนเกินไป ทำให้ผู้ประกอบการไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะรับจ้างทำงานนั้นได้ จึงเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการไม่มาซื้อเอกสารการประมูล และในบางรายซื้อแต่ก็ไม่ยื่นเอกสารการประมูล

ในส่วนของขั้นตอนในวันที่มีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ คณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลยางเนิ้ง ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการประมูลในระบบนี้จะต้องมีวงเงินสองล้านบาทขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นงบประมาณที่มากพอสมควร ในปีงบประมาณหนึ่ง อาจจะมีการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพียง 1-2 ครั้งเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการและขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก สลับซับซ้อน อีกทั้งยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคลากรของเทศบาลตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ และไม่ได้รับการอบรมในเรื่องนี้เท่าที่ควร จึงอาจเป็นเหตุให้เกิดการดำเนินการผิดพลาดได้ง่าย ซึ่งต่างจากการสอบราคาหรือการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีปกติ ซึ่งมีขั้นตอนการประมูลไม่ยุ่งยากมากนัก อีกทั้งเป็นการประมูลที่ดำเนินการมาเป็นระยะเวลายาวนานจึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบนี้มากกว่า ซึ่ง

ปัญหาเกิดจากเทศบาลตำบลยางเนิ้งไม่ได้มีการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง โดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ คณะกรรมการจะมีความรู้ในเบื้องต้นเท่านั้นเอง อาจจะทราบเพียงว่าเป็นการประมูลโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการเสนอราคา แต่ในขั้นตอนอื่น ๆ จะไม่ทราบข้อมูลที่ชัดเจน

การประมูลงานที่เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างในบางโครงการ มีผู้ซื้อเอกสารการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมาก และมีการแข่งขันกันประมูลมาก อาจจะเนื่องจากผู้ประกอบการตกลงกันไม่ได้ ว่าใครจะเป็นผู้รับงานจ้างนั้น จึงทำให้ในวันประมูลผู้ประกอบการต่างก็ประมูลเพื่อให้ตนได้งานนั้น ทำให้ประสบปัญหาในเรื่องของการเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางมากเกินไป คือเกินกว่าที่ราชการกำหนดไว้ พอถึงเวลาดำเนินการทำงานจริงก็ไม่สามารถทำได้ตามที่ตนเสนอราคาไว้ จึงทำให้ประสบปัญหาผู้รับเหมาทำงาน และในกรณีที่ไม่ทำงาน ก็ทำให้ได้ผู้เสนอราคาทำงานไม่มีคุณภาพและทำให้ได้รับงานที่ไม่มีประสิทธิภาพมากนัก

สำหรับขั้นตอนในการแต่งตั้งคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะมีการคัดเลือกผู้แทนชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ก็มีปัญหาในการเลือกผู้แทนชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลนั้น ยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากการเลือกประชาชนที่มาทำหน้าที่ผู้แทนชุมชนในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการนั้น เทศบาลตำบลยางเนิ้ง ไม่ได้คัดเลือกตามความรู้ความสามารถ และไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ในเบื้องต้น เทศบาลตำบลยางเนิ้งจะคัดเลือกผู้แทนชุมชนตามพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้าง เช่น ถ้ามีการก่อสร้างในส่วนของหมู่บ้านใด ก็ให้ผู้แทนชุมชนของหมู่บ้านนั้นทำหน้าที่ในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลฯ ซึ่งผู้แทนชุมชนของหมู่บ้านนั้น ประชาชนภายในหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือกขึ้นมาเอง ซึ่งในบางครั้งยังไม่มีความเหมาะสม จึงส่งผลทำให้ผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เลยแม้แต่น้อย และมีลักษณะคล้ายตามคณะกรรมการที่เป็นพนักงานของเทศบาล โดยไม่มีการพิจารณาให้ถ่วงแท้ จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะถูกชักจูงโดยพนักงานเทศบาล เพียงแต่เข้า

มาร่วมรับรู้แต่ไม่สามารถพิจารณาหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงาน ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งมีวงเงินค่อนข้างมาก จึงทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบฯ ทุกขั้นตอน หากขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ได้ศึกษาระเบียบให้ชัดเจน อาจทำให้เกิดปัญหาและนำไปสู่การฟ้องร้องต่อศาลปกครอง ซึ่งเทศบาลตำบลยางเนิ้ง ได้เคยโดนผู้ประกอบการฟ้องร้องต่อศาลปกครอง ในเรื่องของการประมูลซื้ออุปกรณ์เสียงไร้สายอัตโนมัติพร้อมอุปกรณ์ ในขั้นตอนของการรับเอกสารการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น เทศบาลตำบลยางเนิ้งได้จัดทำเอกสารในการชี้แจงสำหรับผู้เข้าร่วมประมูลที่ไม่ชัดเจนในเรื่องของการรับของตัวอย่าง จึงทำให้ผู้เข้าร่วมประมูลเกิดความเข้าใจผิด และเทศบาลตำบลยางเนิ้งก็ได้ตัดสิทธิ์ไม่ให้ผู้ประกอบการรายหนึ่งเข้าร่วมในการยื่นเอกสารประมูลฯ เนื่องจากส่งของตัวอย่างให้เทศบาลตำบลยางเนิ้งช้าเกินกำหนดเวลา ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้เกิดจากความผิดพลาดของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง และผู้ประกอบการก็มีส่วนร่วมกับความผิดพลาดในครั้งนั้นด้วย จึงส่งผลทำให้ผู้ประกอบการรายนั้นไม่พอใจก็เลยยื่นฟ้องร้องต่อศาลปกครอง โดยตั้งข้อหาว่าเทศบาลตำบลยางเนิ้งมีพฤติกรรมกีดกันการเข้าร่วมในการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง เทศบาลตำบลยางเนิ้งก็ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการสอบข้อเท็จจริงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และได้ดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

คณะผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลได้ให้ความเห็นต่อว่า การประมูลงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาการฮั้วประมูลของผู้รับเหมาได้ ถึงแม้จะเปลี่ยนมาใช้การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ก็ยังพบปัญหาในเรื่องของการฮั้วประมูลของผู้รับเหมาอยู่เป็นจำนวนมาก ในบางโครงการของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง ยังพบว่ามีการซื้อเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนหลายราย แต่ในขั้นตอนการยื่นเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีเพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่ยื่นเอกสารประมูล ในขั้นตอนนี้พบว่าสาเหตุเนื่องมาจากผู้ประกอบการรายที่จะมางาน จะประสานไปยังผู้ประกอบการรายอื่นที่ร่วมซื้อเอกสาร

ประมูล เพื่อมีการตกลงกันระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเองหรือสมยอมกัน พอตกลงกันได้ว่าจะให้ใครได้งาน ผู้ประกอบการรายที่เป็นผู้ได้งาน ต้องจ่ายเงินเพื่อเป็นค่าเสียเวลา หรือเป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่นที่เข้าซื้อเอกสารการประมูล ซึ่งก็คือค่าตอบแทนที่สละสิทธิไม่รับงาน เพื่อที่ตนจะได้รับงานนั้น และพอถึงขั้นตอนการยื่นเอกสารประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการรายที่ได้รับเงินไป ก็สละสิทธิไม่ยื่นเอกสารการประมูลต่อเทศบาล เนื่องจากได้ตกลงกันไว้แล้ว จะมีเพียงแต่ผู้ประกอบการรายที่จะเอางาน และผู้ประกอบการรายอื่นที่จะยื่นเอกสารร่วมเท่านั้น คือจะมีการเตรียมการกันไว้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวอยู่นอกเหนือหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ไม่สามารถควบคุมได้

และในส่วนของผู้ประกอบการ มีความเห็นเพิ่มเติมในเรื่องของขั้นตอนในการคืนหลักประกันของการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมีเฉพาะในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ในส่วนของการสอบราคานั้นจะไม่มีขั้นตอนดังกล่าว ผู้ประกอบการได้ให้ความเห็นว่า เทศบาลตำบลยางเนิ้งมักจะคืนหลักประกันของการประมูลจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ค่อนข้างช้า ซึ่งในการคืนเงินประกันนั้นจะต้องคืนให้ผู้รับเหมาภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่ได้พิจารณาในเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว เว้นแต่ผู้เสนอราคารายที่คัดเลือกไว้ซึ่งเสนอราคาต่ำสุดไม่เกิน 3 ราย จะคืนให้ต่อเมื่อได้ทำสัญญาหรือข้อตกลงหรือเมื่อผู้เสนอราคาได้พ้นจากข้อผูกพันแล้ว แต่เทศบาลตำบลยางเนิ้งมักจะคืนเงินประกันให้กับผู้ประกอบการเกินระยะเวลาที่กำหนด และมีขั้นตอนในการคืนหลักประกันของที่ยังยากเกินไป ซึ่งผู้ประกอบการมีความเห็นว่าแตกต่างจากหน่วยงานอื่น ซึ่งคืนหลักประกันของการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากเหมือนเทศบาลตำบลยางเนิ้ง

สำหรับในส่วนของผู้แทนชุมชน ไม่สามารถระบุปัญหาได้เลย เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบดังกล่าว และไม่ทราบถึงปัญหาในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เลยแม้แต่น้อย จึงไม่ได้ระบุปัญหาไว้

ผลกระทบต่อเทศบาลตำบลยางเนิ้ง

ผลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่าคณะผู้บริหาร, ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นและสมาชิกสภาเทศบาลมีความคิดเห็นว่า มีผลกระทบ คือเมื่อมีผู้เสนอราคาจำนวนน้อย ทำ

ให้ไม่สามารถคัดเลือกผู้รับเหมาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมได้เท่าที่ควร และหากมีการยกเลิกการประมูลฯ จะทำให้เสียเวลาในการจัดทำเอกสารใหม่อีกรอบ และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการประมูลใหม่ ใหม่ ซึ่งทำให้เสียเวลาและทำให้เกิดความเสียหายแก่เทศบาล เนื่องจากเป็นงานที่ต้องจัดทำอย่างต่อเนื่อง หากหยุดกระทำจะทำให้เทศบาลได้รับความเสียหาย และทำให้ประชาชนไม่พอใจ และทำให้เกิดการร้องเรียนเทศบาลขึ้น ส่งผลทำให้นายกเทศมนตรีต้องตามแก้ไขปัญหา การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลตำบลยางเนิ้งไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น ในส่วนของกรณีผู้ประกอบการมีจำนวนมากในงานประมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างนั้น หากมีการแข่งขันมากเกินไป ผู้เสนอราคาจะเสนอราคาต่ำกว่าราคากลางมากเกินไป จะส่งผลให้คุณภาพของงานไม่ได้ตามมาตรฐานเท่าที่ควร การดำเนินงานล่าช้า งานเสร็จไม่ทันตามสัญญาจ้าง เทศบาลต้องดำเนินการปรับและขยายเวลาในการทำงานให้กับผู้ประกอบการ ทำให้เสียเวลาในการดำเนินงาน และทำให้เกิดความเสียหายกับเทศบาลซึ่งหากผู้บริหารเทศบาลได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงผลการดำเนินงานว่าแล้วเสร็จทันเวลา แต่ผลการดำเนินงานกลับไม่เป็นไปตามที่ชี้แจงต่อประชาชนไว้ ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้บริหาร ทำให้ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นต่อผู้บริหารเทศบาล ส่งผลกระทบให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ในส่วนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์นั้น หากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน และกฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้การดำเนินงานมีข้อผิดพลาดเนื่องจากมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน การดำเนินงานทุกขั้นตอนต้องกระทำด้วยความละเอียดรอบคอบ เนื่องจากเป็นการประมูลที่มีวงเงินค่อนข้างสูง และดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบฯ หากไม่ทราบระเบียบปฏิบัติแล้วจะทำให้การดำเนินงานมีปัญหา อาจจะทำให้การดำเนินงานติดขัด และมีปัญหาเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต้องเป็นบุคคลซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในระบบมากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น หากไม่มีความรู้ความเข้าใจแล้ว การดำเนินการประมูลก็ไม่ประสบความสำเร็จ

ในส่วนของคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลยางเนิ้ง หากไม่มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบที่แท้จริงแล้ว อาจทำให้การคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การประมูลไม่ครบถ้วนหรือตรงตามคุณสมบัติที่ต้องการได้ การประมูลอาจจะมีปัญหาเนื่องจาก

คณะกรรมการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องชี้แจงให้ทราบก่อนการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่

และหากผู้แทนชุมชนที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จะส่งผลทำให้ผู้แทนชุมชนถูกชี้แจงโดยข้าราชการหรือนุคลากรของเทศบาล โดยไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้เท่าที่ควร จะทำให้การดำเนินงานกลายเป็นลักษณะ พวกมากลากไป เป็นปัญหาอันนำไปสู่การฟ้องร้องคดีสู่ศาลปกครอง ซึ่งบางครั้งผู้ฟ้องคดีขออำนาจศาลคุ้มครองชั่วคราว ทำให้การบริหารงานอันเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนล่าช้าออกไป ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน

สำหรับปัญหาในการคืนหลักประกันของการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ซ้ำ อาจจะทำให้ผู้ประกอบการฟ้องร้องเทศบาลตำบลยางเนิ้งได้ ว่าคืนหลักประกันของซ้ำเกินกว่ากำหนด ซึ่งได้ระบุไว้ในประกาศประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ว่าเทศบาลตำบลยางเนิ้งจะคืนหลักประกันของให้ผู้ยื่นประมูลภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เทศบาลตำบลยางเนิ้งได้พิจารณาในเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว

แนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง

ผลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า คณะผู้บริหาร, ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นและสมาชิกสภาเทศบาลมีความคิดเห็นว่า ควรให้ผู้ประกอบการหรือผู้รับเหมาจดทะเบียนรายชื่อเข้าร่วมประมวลงานกับทางเทศบาลไว้ เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพของงานของผู้เสนอราคาในการเข้าร่วมประมวลงานในแต่ละครั้ง ควรมีการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ นุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องในการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และจัดให้มีการจัดประชุมเพื่อเตรียมงานทุกครั้งที่มีการจัดการประมูลขึ้น และภายหลังจากมีการประมูลแล้วเสร็จ ควรมีการประเมินผลการดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดเช่นเดิมอีก ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ก่อนการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเรียบร้อยและ

ถูกต้องตามระเบียบ หากจำเป็นที่จะต้องให้งานแก่ผู้ประมูลที่เสนอราคาต่ำเกินไปต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของงานหรือตรวจสอบพัสดุที่จะจัดซื้อจัดจ้างให้ละเอียดถี่ถ้วนให้มากเป็นพิเศษ โดยต้องตรวจสอบว่าได้คุณภาพตรงตามมาตรฐานหรือไม่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน ก่อนการแต่งตั้งผู้แทนชุมชนที่จะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ควรจัดให้มีการคัดสรรผู้แทนชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องที่จะประมูลงานหรือจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้ได้คณะกรรมการที่มีความรู้เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่

ในส่วนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เห็นสมควรที่จะเปิดโอกาสให้พนักงานหรือบุคลากรได้เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนทักษะและทำความเข้าใจต่อระเบียบข้อบังคับของการจัดซื้อจัดจ้างในระบบอิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นให้บุคลากรของเทศบาลซึ่งผ่านการเข้ารับการอบรมนำความรู้ทักษะที่ได้รับนำไปถ่ายทอดให้กับผู้แทนชุมชนผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เมื่อพบปัญหาหรือไม่ชัดเจนในเรื่องของกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะให้ฝ่ายกฎหมายเข้าร่วมประชุมชี้แจงเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัด

ผู้บริหารเทศบาลควรรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จต่อไป ควรลดขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และควรเพิ่มประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศ และอบรมความรู้ความเข้าใจในระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้สามารถเข้าสู่การจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบนี้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกับผู้แทนชุมชนในเรื่องควรมีการกระจายข่าวสารให้ครอบคลุมถึงประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสมอภาคกัน และเห็นสอดคล้องกันในเรื่องของการควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและขั้นตอนการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะต่อการฮั้วประมูลนั้น กรมบัญชีกลางควรหาโอกาสจัดการประชุมหารือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กรมบัญชีกลาง สภาหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทยฯ รวมถึงสมาคมวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อทำให้ระเบียบวิธีปฏิบัตินี้โปร่งใสมากขึ้น โดยในส่วนของ

ระเบียบการยึดหลักประกันของที่เป็นปัญหาต่อผู้ประกอบการในวงกว้างนั้น ตลาดกลางนั้นได้เสนอที่จะให้มีการแบ่งหลักประกันของออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งคงจะทำให้มีความยุติธรรมในการประมูลมากขึ้น อีกทั้งควรมีการจัดอบรมให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกคนได้รับทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประมูลงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และควรมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานและการดำเนินการประมูลงาน เพื่อให้การประมูลงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากความเสี่ยงเกิดขึ้นได้ทุกขณะ ทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานในด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เทศบาลควรมีการป้องกันความเสี่ยงเท่าที่สามารถกระทำได้ เรียกว่า การบริหารความเสี่ยง จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีการบริหารความเสี่ยงในเทศบาล ซึ่งหลักการที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

1. หลักกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกา ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี หลักเกณฑ์ วิธีการ แนวปฏิบัติ คู่มือปฏิบัติงาน ที่มีการบังคับใช้ในการปฏิบัติงาน จัดการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และต้องมีการประยุกต์นำมาใช้ให้สอดคล้องกับระเบียบหลักที่ต้องถือปฏิบัติ

2. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ สารสำคัญที่กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน ผู้มีอำนาจหรือมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบผลของการกระทำและต้องถูกลงโทษในกรณีที่

- กระทำการโดยจงใจ ประมาทเลินเล่อ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ
- เจตนากระทำทุจริต
- มีพฤติการณ์เอื้ออำนาจประโยชน์ผู้เข้าแข่งขันเสนอราคา

3. หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ ได้แก่ การประกาศประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ทุกขั้นตอนในการดำเนินการจัดหาพัสดุ ต้องมีความถูกต้องตรงไปตรงมายุติธรรม โปร่งใสและให้มีการตรวจสอบได้จากทุกภาคส่วนไม่ว่าจากราชการหรือเอกชน ดังเช่นการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 และสพร. ได้นำหลักเกณฑ์ในเรื่องความโปร่งใสไปกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของส่วนราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2549

4. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ ความสมเหตุสมผลในด้านราคาและคุณภาพของพัสดุที่ได้จัดหามาเป็นประโยชน์ในการใช้งาน ประหยัด คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้ใช้จ่ายไป

5. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ก่อนดำเนินการจัดหา ได้มีการสอบถามความเห็นของผู้ใช้งาน ใช้ประโยชน์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังเช่น การสร้างถนน ประชาชนมีความต้องการมากน้อยแค่ไหน การก่อสร้างเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา ลำธาร ทักษณียภาพหรือไม่ หากต้องมีการรื้อ ทำลายแล้วจะคุ้มค่ากับการได้ถนนใหม่ 1 สายหรือไม่ เป็นการเสนอให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสอบถามความคิดเห็นสาธารณะและเป็นไปตามหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ตามหลักประชาธิปไตย

6. หลักคุณธรรม/จริยธรรม ได้แก่ ความพร้อมรับผิดชอบต่อความเสียหายหากมีเกิดขึ้น เนื่องจากได้มีการไตร่ตรองมาก่อนแล้วว่า ได้ดำเนินการมาอย่างถูกต้องเหมาะสม หลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นหลักที่ต้องมีการรณรงค์ส่งเสริมให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนอย่างจริงจังในทุกเพศทุกวัย ทุกระดับ-การศึกษา-อายุ-การงาน

ที่มาของการรับทราบข้อมูลข่าวสารและข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง

ผู้ประกอบการให้ความเห็นว่า ทราบข่าวจากผ่านเว็บไซต์ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง เว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง บอร์ดประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง การโทรศัพท์สอบถามจากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง และจากการแจ้งข่าวให้ทราบระหว่างผู้รับเหมาด้วยกัน

ระดับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง

ผู้ประกอบการให้ความเห็นว่า มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง คือ ประชาสัมพันธ์แบบครบรูปแบบ ทุกช่องทางทั้งทางอินเทอร์เน็ตและบอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางเว็บไซต์ของเทศบาลยางเนิ้งและเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง การประชาสัมพันธ์ผ่านทางบอร์ดประชาสัมพันธ์ของเทศบาลและบอร์ดประชาสัมพันธ์ของศูนย์รวมการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลสารภี ณ ที่ว่าการอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้ทราบถึงกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นตรงกันในเรื่องของความรู้ความเข้าใจต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์และปัญหาและผลกระทบของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่จะมีข้อแตกต่างในส่วนของผู้แทนชุมชนซึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่าที่ควร จึงทำให้ผู้แทนชุมชนไม่สามารถระบุปัญหาหรือผลกระทบของการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และในส่วนของผู้ประกอบการก็มีความคิดเห็นแตกต่างไปในเรื่องของการคืนเงินประกันซองการประมูลงานและการรับทราบข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์